

บทที่ 8

การผลิตรายการประเภทต่างๆ

ก) รายการแม่บ้าน

หากว่าจะพิจารณา เกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุ ในขณะที่เป็นเวลาหลังจากที่พ่อบ้าน หรือ เด็กๆ ออกจากบ้าน โดยที่พ่อบ้านออกไปทำงาน และ เด็กออกไปโรงเรียนแล้ว รายการวิทยุที่จะจัดก็จัดให้คุณแม่บ้าน ฟัง เป็นส่วนใหญ่

รายการแม่บ้านที่น่าสนใจนั้น สามารถจัดรายการได้หลายรายการ เช่น

- ๑) รายการความรู้เกี่ยวกับแม่บ้าน เป็นต้นว่า อธิบายในการซักผ้า หรือการเลือกภาชนะที่ใช้ในครัว หรือ การเลือกผ้ามาใช้นั้น การทำความสะอาดบ้านนั้นควรทำอะไรก่อนหลัง เป็นต้น ทางด้านรายการเกี่ยวกับแม่บ้านนั้น เราสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่แม่บ้านส่งมาได้

๓ วิธี คือ

วิธีที่หนึ่ง แม่บ้านส่งคำถามมาทางจดหมาย

วิธีที่สอง หากมีรายการถามตอบ เป็นเสียงสดๆ ออกอากาศ เช่น แม่บ้านโทรศัพท์ไปถาม

วิธีที่สาม นำปัญหาจากแบบคำถามที่ให้แม่บ้านกรอกปัญหา หรือให้วงกลมปัญหาที่ตั้งขึ้น และแม่บ้านส่งสัยในข้อนั้นๆ โดยมีพนักงานมาถามตามบ้าน หรือมีกระดานปัญหาที่แม่บ้านซื้อของตามร้านแล้วก็วงกลม หรือทำเครื่องหมายข้อสงสัยนั้น

- ๒) รายการเพลง ซึ่งส่วนมากทางสถานีก็จัดรายการเพลงอยู่แล้ว แต่ละสถานีมีเพลงที่เปิดแตกต่างกัน และแม่บ้านสามารถเลือกฟังได้เอง
- ๓) รายการละครหรือนวนิยาย แม่บ้านนั้นชอบฟังมาก เพราะหลังจากที่ทำงานเสร็จ หรือก่อนทำงาน หรือขณะที่ทำงาน ก็มีโอกาสดำเนินไปด้วยและได้ฟังไปด้วย เพื่อความบันเทิงและพักผ่อนไปในตัว
- ๔) รายการสนทนาหรืออภิปราย
- ๕) รายการแนะนำการทำอาหาร หรือขนม หรือการจัดดอกไม้
- ๖) รายการแนะนำบุคคลผู้มีชื่อเสียง หรือประสบความสำเร็จในชีวิต
- ๗) รายการเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลที่ฟังแล้วมีความ เข้าใจและ เห็นใจ

การแสดงรายการสดทางวิทยุ

- ๘) รายการด้านแพทย์ในชีวิตประจำวันอย่างง่าย
- ๙) รายการเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี
- ๑๐) รายการตลกขบขัน

ข) รายการเพลง

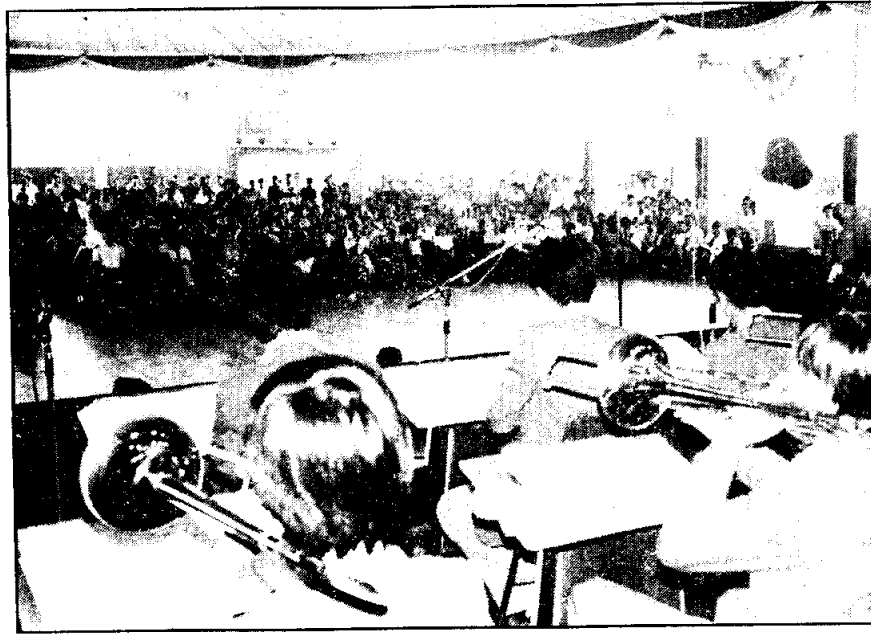
บทบาทสำคัญในการดำเนินงานของแต่ละวันในขณะที่ออกอากาศของวิทยุกระจายเสียงคือการเปิดเพลง เพลงนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบันเทิง (Entertainment) และใช้ประกอบกับ ละคร ข่าว และสารคดี ตลอดจน เพลงนำรายการ หรือปิดรายการ ของการจัดวิทยุรายการต่างๆ และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ มีรายการเพลง เกิดขึ้นโดยเฉพาะ อันแสดงให้เห็นว่ารายการเพลงนั้นมีความสำคัญจากการดำเนินงานของวิทยุแต่ละวันอย่างไร

โดยทั่วไปแล้วนักจัดรายการ เพลงวิทยุมักจะจัดตาม เวลาและอารมณ์ของตนใกล้เคียงกับความ เป็นจริง การจัดเพลงต้องมีกระบวนการ (Pattern) และอาจนำเนื้อหาของเพลงมาเชื่อมโยง (Link) ให้เข้ากับเพลง หรืออาจนำเรื่องอื่นมาสอดแทรกก็ได้

คนเราเพลิดเพลินกับเพลง จนกระทั่งยอมรับกันว่าเพลงเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความสุขแก่ชีวิต และนับวันๆ ก็เป็นจริงยิ่งขึ้น ในเมื่อคนได้ฟังวิทยุในคลื่น A.M. และได้มี วิวัฒนาการทางด้านวิทยุ F.M. อันทำให้เกิดเสียงฟังชัด ฟังแล้วก็สบายใจ บรรดาคนต่างๆ ยิ่งเครียดจากการงาน หรือในยามพักผ่อน ก็ยิ่ง เป็นสิ่งที่เห็นว่าความ เพลิดเพลินจาก เสียง เพลงนั้นมีคุณค่า คนอาจฟัง เพลงจากนั่งฟังในรถ นั่งฟังในห้อง นั่งฟังในร้านอาหาร หรือ คนมีฐานะดีหน่อยก็ฟังวิทยุในห้องดีเครื่องทำความเย็น มีห้องฟังเป็นส่วนสัดส่วน ได้อย่างสบายใจ

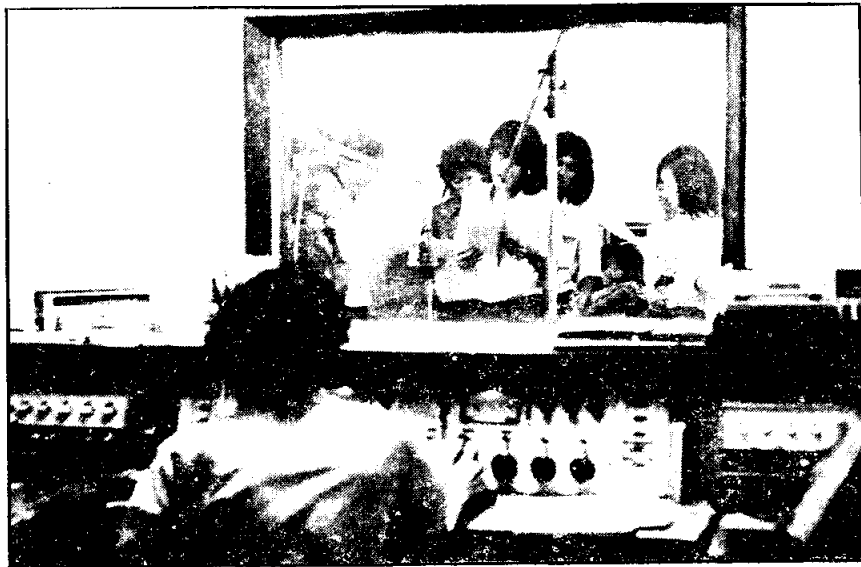
ลักษณะการจัดรายการ เพลงนั้น

ไม่ใช่เป็นการจัดเพลงจากการหยิบแผ่นเสียง หรือ เทปเพลง ออกมาแล้วก็เปิดออกอากาศทันที เพราะจะทำให้บรรยากาศของ เพลงนั้นปะปนกัน จนไม่มีจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปนกันอาจจะ ทำให้ได้ เพลงคนละประเภทขึ้นมา ฉะนั้นการจัด เพลงจึงต้องมีแผนงานในการจัดให้รู้ว่าเราจัด เพลงนั้น จัด เป็น เพลงประเภทอะไร เป็น เพลงไทย เพลงไทยสากล เพลงสากล หรือ เพลงคลาสสิก และควรคำนึงว่า ในการจัด เพลงนั้น เราจัด เพลงในเวลาอะไร เพราะบางอย่างบาง เวลารายการ เพลงอาจจะต้อง เปิด - เพื่อความเหมาะสมก็ได้ เช่น ตอนเที่ยง เกิดไปจัด เพลงประเภทโอเปร่า ก็ไม่เหมาะสมกับรายการเช่นกัน

การถ่ายทอดการแสดงดนตรีนอกสถานที่

การแสดงในห้องส่ง

เราจะจัดรายการเพลงให้ได้อย่างไร

๑) เราต้องรู้เรื่องเพลงที่เราสนใจเสียก่อน อย่างน้อยก็ต้องรู้ชื่อเพลง ชื่อนักร้อง และทำนองในเพลงที่นักร้องผู้นั้นได้รับความนิยมสำเร็จจากการร้อง เราต้องรู้ด้วยว่าเพลงดังกล่าวนั้นได้รับความนิยมอยู่ในระยะเวลาใด และนิยมขนาดไหน นานเพียงใด นอกจากนั้นก็สนใจในเพลงของนักร้องหรือนักร้องคนอื่นๆ สนใจเพลงจากการบรรเลง และสนใจนักดนตรีด้วย และอ่านทางด้านหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเพลง หรือนักร้องบ้าง

๒) สนใจในเพลงใหม่ เพลงใหม่ๆ ในที่นี้ขึ้นอยู่กับเราว่าชอบเพลงประเภทไหน เพราะบางคนก็ชอบเพลงไทย บางคนก็ชอบเพลงไทยสากล และบางคนก็ชอบเพลงสากล เมื่อเราทราบว่าเป็นเพลงใหม่อยู่ในเพลงประเภทใด และอยู่ในลักษณะเพลงประเภทที่เราสนใจหรือไม่ ถ้าเกิดมีเพลงใหม่ขึ้นมาเราก็คอยติดตาม จำชื่อเพลงที่นักร้องคนนั้นร้องไว้ให้ดี เพราะเราต้องไข่มุนในโอกาสต่อไป

๓) ในการจัดรายการเพลงแต่ละครั้ง เราต้องตกลงปลงใจเสียก่อนว่า จะจัดรายการเพลงประเภทใด จัดในเวลาใด และต้องทำการตกลงกับสถานีวิทยุนั้น เพื่อให้รับทราบในรายการของเราด้วย

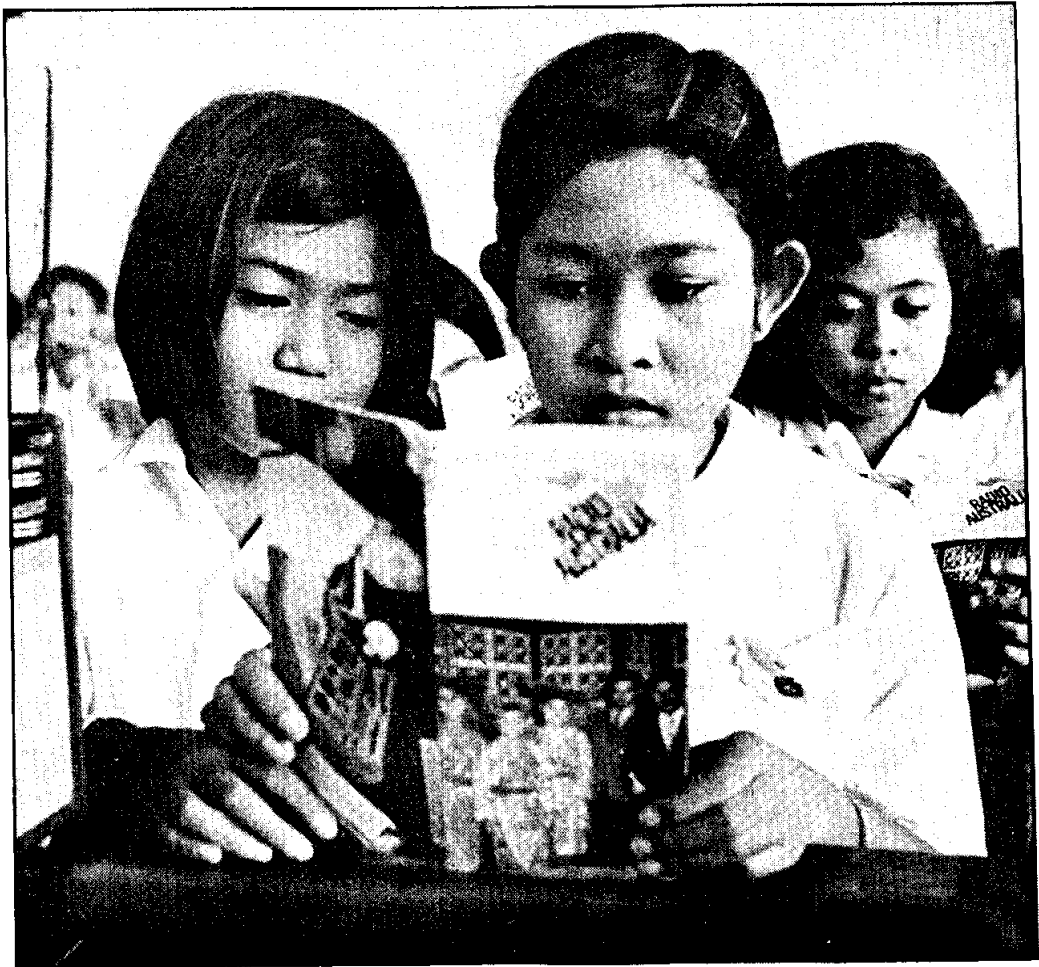
๔) ต้องมีความรู้รอบตัวเกี่ยวกับเพลงพอสมควร เช่น อย่างน้อยก็รู้ว่านักร้องผู้นั้นเป็นคนชาติอะไร นักร้องคนใดขึ้นทักแผ่นเสียงกับบริษัทใด การจัดอันดับเพลงของสหรัฐอเมริกาที่มีสถาบันใหญ่ๆ อย่างไร หรือถ้าเป็นเพลงไทยสากล ก็ต้องรู้ว่าเพลงนี้เป็นเพลงเก่ามาขับร้องใหม่ นักร้องเดิมนั้นชื่ออะไร นอกจากนั้นก็ควรจะรับฟังรายการของคนอื่นบ้าง เพื่อประดับความรู้ทางด้านเทคนิคการจัดรายการใหม่ๆ ของเขา หรือเพลงที่เขาได้รับมาใหม่ๆ หรือเพลงที่เขาว่ารายการเขานั้นคนกำลังนิยมเพลงนี้ เพื่อดูลักษณะว่าแตกต่างกันที่เราจัดหรือไม่

ค) รายการสำหรับเด็ก

รายการสำหรับเด็กที่จัดทางวิทยุ และได้รับความนิยมมากก็คือ

๑) การเล่านิทานทางด้านวิทยุ รายการนี้เด็กตั้งใจกันมาก เพราะเป็นรายการเหมือนเล่านิทานให้ความบันเทิงแก่เด็ก และระยะวัยเด็กก็มักจะชอบฟังนิทาน ในการเล่านิทานเราสามารถเลือกนิทานสนุกๆ ให้ความรู้ และสอนทางด้านความดีแก่เด็กสอดแทรกไปด้วย การเล่านิทานนี้อาจจะเล่าคนเดียวหรือสองคนก็ได้

๒) รายการเพลง เพลงที่เปิดให้เด็กฟังทางวิทยุนี้ เด็กมักจะชอบฟัง เพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และเพลงจดจำง่ายๆ ในกรณีเช่นนี้เราจะสอดแทรกทางวิชาการให้เด็กได้ฟัง เช่น เพลงเกี่ยวกับความรักชาติ เพลงเกี่ยวกับสิ่งสอนเด็กให้เป็นคนดี

รายการทางวิทยุสำหรับเด็ก

- ๓) รายการตอบปัญหา โดยคนนำเด็กที่เรียนในชั้นเดียวกันแต่ต่างโรงเรียน หรืออาจจะชั้นใกล้เคียงกัน มาตอบปัญหาที่ตั้งปัญหาสำหรับเด็กในวัยนั้นๆ ก็จะทำให้เด็กแสดงความสามารถตอบปัญหาทางวิทยุ และเด็กที่อยู่ห่างบ้านก็ฟังแล้วคิดหรือตอบปัญหาไปด้วย
- ๔) รายการสนทนา รายการนี้ผู้จัดที่ถนัดรายการวิทยุก็จะมาคุยกับเด็กเรื่องราวต่างๆ เช่น เรื่องการไปเที่ยว เขาคิม เรื่องการไม่แปรงฟันทำให้เกิดฟันผุ เรื่องการบริโภคอาหารสกปรกมีอันตรายอย่างไรบ้าง
- ๕) รายการละคร อันเหมือนหรือคล้ายคลึงกับรายการเล่านิทานมาก

การเขียนบทละครวิทยุ หรือ Script รายการวิทยุ

บทวิทยุหรือ Script รายการวิทยุ นั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องเขียนขึ้นมาเอง จะเป็นเรื่องยาวหรือสั้น ก็ขึ้นอยู่กับเรากำหนด plot เรื่องมาเอง การเขียนบทวิทยุขึ้นมาเองนั้นขึ้นอยู่กับจินตนาการที่เราจะสร้างขึ้นมา หรือเราจะค้นคว้าโดยได้มาจากสิ่งที่เผชิญหน้า หรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ

นอกจากนั้น สิ่งสำคัญในการทำ Script อีกวิธีการหนึ่งก็คือการทำ Script จากหนังสือ จะเป็นหนังสือที่แต่งเอง หรือหนังสือแปลก็ได้แล้วแต่ว่าเราจะได้นำมาจากสิ่งใด

ความแตกต่างกันระหว่างการเขียนบทละครสั้นและบทละครยาว

ในการเขียนบทละครวิทยุ นั้น ผู้เขียนควรจะพิจารณาความแตกต่างกันระหว่างการเขียนบทละครวิทยุสั้นและบทละครวิทยุยาว ซึ่งแตกต่างกันดังนี้

บทละครวิทยุสั้น ควรหาการจบแบบช็อกแซ็ก หรือ (Triviss Ending) อย่างมีเรื่องคมคาย มีสำนวนและการพูดต้องกระชับความ เป็นเรื่องที่สั้นแต่คมคาย

บทละครวิทยุยาว ผิดกับบทละครวิทยุแบบสั้น เพราะต้องยึดเรื่องออกไปโดยการใช้นิทสนทนา (Dialogue) ในบทสนทนานั้นหากเรามีคำพูดที่คารมคมคาย หรือลักษณะการพูดและการดำเนินเรื่องสนุกสนานแล้ว คนก็จะติดตามฟัง แม้ว่าจะมีหลายตอน บางครั้งใช้เวลาเป็นปีก็มี

บทละครวิทยุที่ดีควรมีแบบฟอร์มอย่างไรบ้าง

แบบฟอร์มในการเขียนบทละครวิทยุ นั้น เราควรคำนึงถึงดังนี้

- ก) บอกเวลาที่ใช้ในการแสดงละครแต่ละครั้งว่าจะแสดงละครวิทยุหรือมีรายการวิทยุอื่นๆ อย่งไรบ้าง

- ข) กำหนดจำนวนตัวละคร และกำหนดอุปนิสัย ในขณะที่เดียวกันก็หาบุคคลซึ่งคิดว่าเหมาะสมที่จะแสดง เป็นตัวละครนั้น
- ค) ระบุการออกอากาศว่าจะออกอากาศในเวลาใด และบอกสถานที่ด้วยว่าสถานีไหน บางสถานีอาจจะให้บอกห้องส่งด้วย
- ง) เวลาประกาศ หรือนำเหตุการณ์สำคัญมาขึ้นต้นก่อน แล้วจึงประกาศก็ได้ แล้วแต่ความคิดของแต่ละบุคคล
- จ) เพลงที่ใช้แล้วแต่อารมณ์หรือบรรยากาศ สดแล้วแต่ผู้เขียนบทวิทยุ ถ้าบทวิทยุจะต้องการตอนไหน หรืออาจใช้กระตุ้นความรู้สึก หรือใช้ดึงความสนใจของผู้ฟัง
- ฉ) การใช้บทสนทนา (Dialogue) ต้องคำนึงว่าคนฟังที่บ้านนั้นไม่เข้าใจตัวละคร ต้องใช้เสียงและคำพูดบรรยาย แต่ต้องไม่ให้น่าเบื่อจนเกินไป เพื่อให้คนฟังเข้าใจ หรืออาจใช้ความรู้สึกของตัวละครอีกตัวหนึ่ง เพิ่มเติมเพื่อให้เรื่องน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น
- ช) ควรบอกถึงความเกี่ยวข้องของระหว่างตัวละครด้วย เพราะว่าในปัจจุบันมักจะไม่มีการบรรยายตัวละครเลย แต่ใช้ Dialogue และ Sound Effect ลงไปแทนการบรรยาย มักใช้การบรรยายสั้นๆ เฉพาะขึ้นต้นและลงท้าย เพื่อตั้งปัญหาให้ผู้ฟังติดตามเรื่องด้วยความอยากรู้

การทำละครวิทยุจากการใช้หนังสือ

เริ่มแรกนั้นต้องจัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่องเสียใหม่ เรียงตามลำดับเรื่อง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ และมีการย้อนเรื่องโดยอาจใช้เสียงสะท้อน หรือเสียงก้อง (Echo) มาประกอบ

ทุกฉากที่ออกมาจะต้องมีคนเล่าเกี่ยวกับเรื่องของนิยายอยู่ด้วย หรืออาจมีบุคคลอื่นเข้ามาเล่าภายในฉากของละครวิทยุด้วย และจบด้วยดนตรีเป็นการสรุป

ตัวอย่าง

บทละครวิทยุ ที่ใช้กันทั่วไป เริ่มต้นดังนี้

บทละครวิทยุของคณะ.....

ประเภท.....

เวลา.....

ชื่อเรื่อง

ตัวละคร / อุปนิสัย

ดนตรี.....เพลงประจำคณะ..... .. เพลงประกอบ.....

ชื่อตัวละคร . . . . .

ชื่อตัวละคร .. . . . .

ชื่อตัวละคร .. . . . .

(ควรรบอกลักษณะของเสียงด้วย

การสร้างตัวละครขึ้นมา เมื่อผูกเรื่องแล้วก็ต้องเดินเรื่อง หรือหาทางดำเนินของตัวละครด้วย และต้องช่างสังเกต

การนำปรัชญาของเรื่องมาทำเป็นบทและเข้าโยงกับบทละครของเรื่องด้วย โดยมีการใช้ดังนี้

- ๑) แสดงบรรยากาศ
- ๒) มีการแสดงอารมณ์ผู้แสดง
- ๓) ใครพูดอยู่กับใครโดยใช้บทสนทนา (Dialogue)